

САНТЈАГО РОНКАЊОЛО: Људи у Бразилу желе ред

Фото: Станислав Милојевић

ЛИЧНА КАРТА

Сантјаго Ронкаљоло (1975) најмлађи је аутор који је добио награду Алфагуара (за Црвени април, 2006) и угледно Индипендентово признање за страну књижевност (2011) у Лондону. Његов претходни роман Сид (2004) привукао је пажњу критике и публике у целом хиспано свету, преведен је на многе језике и по њему је снимљен филм. Осим тога, објавио је, између осталих, романе максимална казна, Принц кајмана, Успомене једне даме, Уругвајски љубавник, Оскар и жене и Ноћ чиода, као и збирку прича Одрастање је тужан посао (2003). Сценариста, драматург, аутор књига за децу и новинар, сарадник је разних медија у Латинској Америци и шпанског дневног листа Ел Паис.

занимљивих издања, било је много догађаја. Данас се све смањило. Шпанија као и Европа уопште има своје проблеме и затворенија је у саму себе више него што је то била раније. Све сам убеђенији да је тренутно истинска културна престоница хиспанске културе и шпанског језика Мексико, јер се оданде раде ствари за САД и остатак америчког континента, у самом Мексику живи 125 милиона људи. Тако да се моћ, коју је у културолошком смислу некад имала Шпанија, померила ка Мексику и целој Латинској Америци.

■ Да ли је то освета некадашњих колонија „мајци отаџбини“?

– Не, напротив. То је одлична прилика и за Шпанце. Често у Шпанији говорим о томе како су многи тамошњи издавачи и дистрибутери навикли да мисле како је Латинска Америка далека и сиромашна. Међутим, ако се боље и више повежу са овим континентом и Шпанци могу боље да продају своје књиге и пронађу тржишта за своје културне производе. Ми смо једна заједница и када неком у тој заједници иде добро, то је прилика за све остале.

■ Како гледате на глобализацију кад је у питању књижевност, да ли је добра или лоша?

– Мислим да је култура створена да уклања границе, а не да их поставља. Књиге нам служе томе да се боље разумемо, да се упознамо. У том смислу су и остали производи културе глобални и помажу да се различити људи боље разумеју, да пронађу оно што им је заједничко.

Владимир Мајковић

Сантјаго Ронкаљоло један је од најтраженијих латиноамеричких савремених писаца. Први пут смо га срели прошле године кад је представио своја два романа – Црвени април (Лагуна) и Сид (Агора). Тада су књижевни критичари у њему препознали новог Варгаса Љосу, у међувремену широм света постаје све популарнији, књиге су му преведене на на више од 20 језика, а широм планете стиче нове читаоце.

ГОСТИ
САЈМА

предузетнике. Као амбасадор био је посебан. Његова идеја дипломатије била је да се људи упознају, друже и схвате да међусобне разлике нису толико велике као што се чине. Данас имамо

превише политичара који све време покушавају да нас убеди зашто не можемо да разговарамо са оним другим, зашто не можемо да се сусретнемо с тим другим, зашто је тај неко други идиот и зашто се нећемо разумети. Због тога ми се и свидела идеја да напишем причу о некоме ко ради нешто сасвим супротно.

■ Чини се да ситуација у којој се тренутно налази Бразил подсећа на радње из ваших романа?

– Управо сам се вратио из Бразила, ове године сам тамо био два пута. Први пут сам био у једној од најсиромашнијих фавела у Рио де Жанеиру, а други пут у једном од најбогатијих градова Салвадору. Та земља практично живи у ратном стању, по фавелама живе људи наоружани аутоматским пушкама. Мислим да људи, који ће гласати за лидера крајње деснице Жаира Болсонара у другом кругу председничких избора у недељу 28. октобра, нису ни фашисти, ни расисти, нити мизогени. То

Све сам убеђенији да је тренутно истинска културна престоница хиспанске културе и шпанског језика Мексико: Сантјаго Ронкаљоло

су људи који желе ред. Кад је насиље и ратно стање у питању десница обећава да ће завести ред, што је насиље разузданије све ће више бити оних који желе да се успостави ред. Не мислим да ће ред бити успостављен, штавише мислим да ће насиље бити још више и зато је ситуација забрињавајућа.

■ Треба ли остатак Латинске Америке да страхује од онога што се дешава у Бразилу?

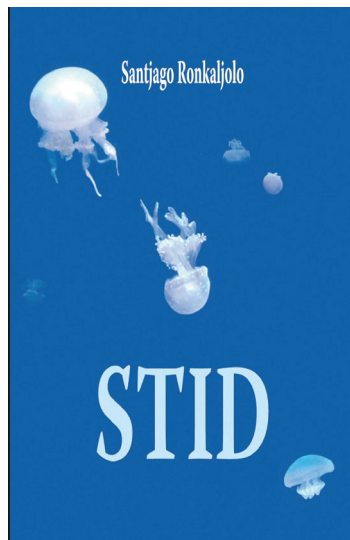
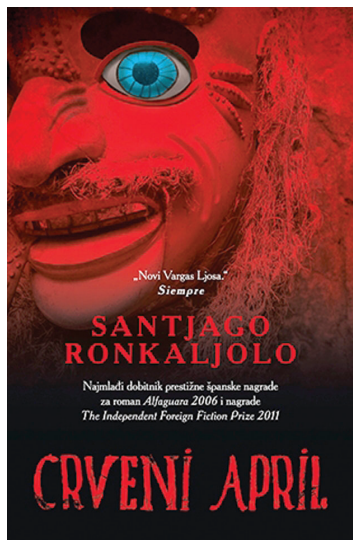
– Да, јер све оно што се дешавало у Бразилу је извезено. Бивши председник, Луис Игнасио Лула да Силва извезао је успешан политички модел који је цео свет почео да копира, после је извезена и корупција (Случај Одебрехт, прим. ВМ), начин на који је једна фирма корумпирала власт проширио се целим регионом, слично је и са насиљем. Због тога морамо да се забринемо.

■ Тренутно живите у Шпанији, колико се тамошња књижевна сцена променила од тренутка кад сте стигли у ту земљу?

– Осиромашила је. Кад сам дошао то је била империја. То је био Холивуд. Било је много великих издавача, много

■ Зашто сте са бившим америчким амбасадором у Шпанији Џејмсом Костосом, у четири руке написали књигу „Амерички пријатељ“ која је на шпанском изашла пре неколико дана?

– Зато што Џејмс Костос представља вредности Барака Обаме у време Доналда Трампа, а то је прави тренутак да схватимо зашто нам недостаје Обама. Најважније је то да је реч о дипломати који је заступајући те вредности настојао да повезује људе различитих професија министре, глумце, певаче,

САЈАМСКИ СВЕЖЕ

Магична изложба међу корицама

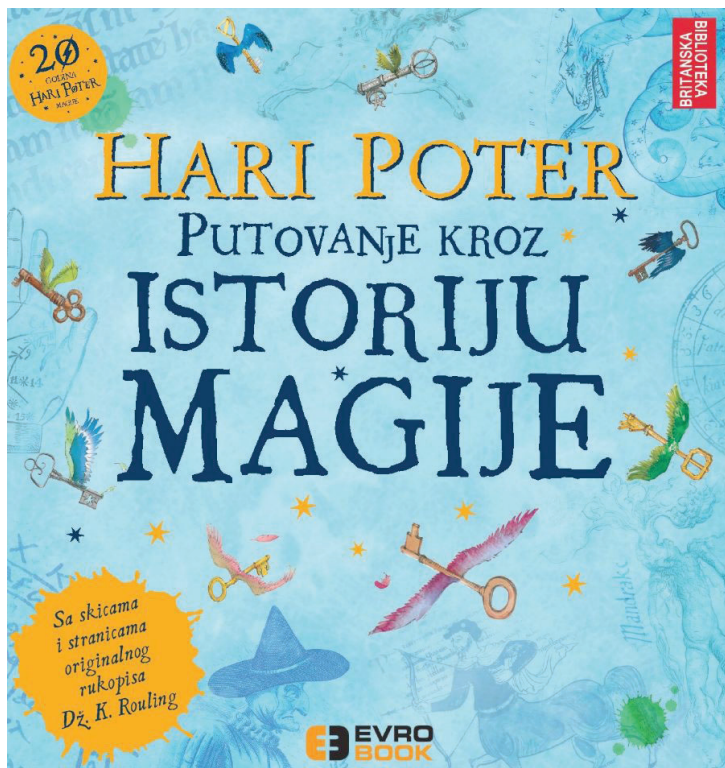
Књига *Хари Потер и Камен мудрости* објављена је 26. јуна 1997 и од тада књиге о Харију Потеру непрестано премашују рекорде. Продате су у више од 450 милиона примерака широм света и преведене на 80 језика. У част прославе 20. годишњице Харија Потера, истражите и ви изузетну збирку магичких предмета са изложбе *Хари Потер: Историја магије* у Британском музеју.

Тако почиње прво поглавље *Чаробни свет Харија Потера* новог, луксузног доприноса београдске ИК *Evro Book*, који бисмо могли назвати *укоричена изложба*, чије се премијерно показивање за кориснике српског језика десило првог дана овогодишњег Међународног београдског сајма књига.

Сама изложба је заснована на наставном програму *Хогвортса* и откривању митова и предања која чине срж серијала о Харију Потеру. На страницама које следе видећете експонате које је тим кустоса у *Британској библиотеци* брижљиво издвојио и прибавио из њихове властите колекције, као и из сјасет других институција и приватних колекција широм света. Придружите се кустосима на путовању и откријте...

Наставак је увода у измаштани свет магије уз опаску да „чаробњачки свет чека на вас...”

А у њему се ређају поглавља *Пушешествије*, *Скица Хогвортса*, *Ауторкин синојсис*, *Хогвортски професори*, *ХП и Дарслијеви*, *Хогвортс експрес*, *Најџици и алхемија*, *Боце са чаробним најџицима*, *Вештице с коилом*, *Редиговани одломци*

РОУЛИНГ МАГИЈА

Хари Потер серијал: *Хари Потер и Камен мудрости* (1997); *Хари Потер и Дворана тајни* (1998); *Хари Потер и затвореник из Аскабана* (1999); *Хари Потер и Ватрени пехар* (2000); *Хари Потер и Ред феникса* (2003); *Хари Потер и Полукрвни принц* (2005) и *Хари Потер и Реликвије смрти* (2007). Истоимена филмска франшиза има један наставак више (последња књига снимљена је у два наставка); Додаци Хари Потер серијалу: *Фантастичне звери и где их наћи* Џ. К. Роулинг је објавила 2001, како би помогла добротворној организацији *Comic Relief* (луксузно издање са илустрацијама Оливије Ломенек Гил, 2017); *Квидич кроз векове* објављен 2001, такође као помоћ организацији *ЦР*; *Приповести барда Бидла* (2008), драма *Хари Потер и уклето дете* (2016), *Фантастичне звери и где их наћи* (оригинални сценарио за филм, 2016).

Шекспирова..., *Хербологија*, *Корење Мандрагоре*, *Изучавање бајбијенских паћуљака*, *Чини,*

Песма Шешира за развртјавање, *Улаз у Дијагон-алеју*, *Предсказивање*, *Гађање из длана*,

Базиликс, *Змајска јаја*, *Прошлости*, *Садашњости*, *Будућности*, *Макејта сценографије за представу ХП и Уклето дете...* са изузетним илустрацијама Џимија Кеја, као и илустрованим *покушајима* саме Роулингове, факсимилима њених и текстова реаговања...

Изложбом о историји магије у *Британској библиотеци* у Лондону, одржаној од 20. октобра 2017. до 28. фебруара 2018, обележена је 20. годишњица од изласка прве књиге Џоан К. Роулинг о дечаку чаробњаку *Хари Потер и Камен мудрости*. Поставка под називом *Хари Потер – Историја магије*, третирала је магију и природа веровања откривајући да су многе ствари које су љубитељи књига мислили да су измишљене заправо засноване на чињеницама или на фолклору. Изложба је 5. октобра ове године сели пресељена у *њујоршко Историјско друштво (Historical Society – Museum & Library)*, где ће моћи да се погледа до 27. јануара 2019.

Поводом ове годишњице организатор изложбе, издавачка кућа *Блумсбери*, објавила је две нове књиге – *Хари Потер: Историја магије – књига изложбе* и *Хари Потер – Путовање кроз историју магије*.

Прва књига читаоцима пружа увид у предмете који се изучавају у *Школи за вештичарење и чаробњаштва* у Хогвортсу, а друга детаље о историји магије, од алхемије и античког вештичарења до Хогвортса. Аутор илустрација за ову књигу је Џим Кеј. **Д. С.**

Нове фантастичне звери

Ново, луксузно опремљено издање књиге Саламандера Скамандера *Фантастичне звери и где их наћи* (сматра се класиком у чаробњачком свету), које је за овај Сајам припремила *Чаробна књига*, садржи занимљиву збирку магичних бића које је илустровала Оливија Ломенек Гил. „Чувени чаробњачки зоолог Саламандер Скамандер провео је године у истраживању и створио дело немерљиве вредности. Диве му се научници, обожавају га млади вештици и вештице, а у првим годинама овог века постао је познат чак и међу Нормалцима”, наводи издавач. Издање које представља *Чаробна књига* садржи и потпуно освежене текстове као и шест нових фантастичних звери које настављају Северну Америку, као и предговор Џоане Роулинг.

Иначе, исти издавач је пре неколико година реализовао прву варијанту *Фантастичних звери*, заједно са насловима *Квидич кроз векове* и *Приповести барда Бидла*. Књига *Фантастичне звери и где их наћи*, баш као што јој име наговештава, објашњено је тада, представља практични приручник за чаробњаке. У свету у којем вам не гину сусрети с разноразним бићима, потребно је добро се упознати са оним што

младог авантуристу чека. Прикази разних звери и створења написани су с много духа и више је него занимљиво пратити њихову класификацију, поготово на оне опасне и оне досадне. Признаћете да нема много магичних светова у којима се аутор потрудио да осмисли и досадна чудовишта. Посебну драж свим љубитељима даће *оригиналне белешке* Харија Потера, Рона и Хермионе, пошто је ово приручник чији први власник нисмо ми, већ управо полазници школе за магију. На тај начин, читалац заиста постаје саставни део чудесног света о којем је већ читао. Ова књига није писана као роман, већ као стварни приручник, тако да се може листати и необавезно, кад год пожелите да вас чуда набројана у њој одвоје од свакодневице.

Наравно, Џ. К. Роулинг шта год да припреми, *Холивуд* реагује. Тако је било и поводом ове књиге. Први филм истоименог назива – *Фантастичне звери и где их наћи* реализован је 2016. године, под редитељском палицом Дејвида Јејтса. Франшиза од пет планираних делова, добија ове године други наставак – *The Crimes of Grindelwald*. Филм је најављен за 16. новембар, а редитељ је исти. **Д. С.**

НАЈБОЉИ ЕВРОПСКИ РАД ИЗ КОМПАРАТИВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Економиста, др Соња Авлијаш добитница је високог признања - награде *Европске асоцијације за компаративне економске студије (EACES)* за 2018. Дисертацију Соње Авлијаш *Жене и рад. Како политичкој економији транзиције*, одбрањену на *Лондонској школи економије*, објавила је на српском језику *Академска књига* 2017, а *EACES* ју је прогласила најбољим радом из компаративне економије у Европи. У образложењу жирија наводи се да је награда додељена раду који има највећи потенцијал да утиче на област компаративних економских студија у будућности. У наведеној студији Соња Авлијаш анализира активност жена на тржишту рада методом компаративне политичке економије, праћене статистичком анализом (применом

SONJA AVLIJAŠ

Ka političkoj ekonomiji tranzicije

ŽENE I RAD

AKADEMСКА KNJIGA

економетријских метода регресионе анализе, групу од 13 земаља југоисточне Европе, централноисточне Европе и балтичких земаља), међу којима је и Србија у постсоцијалистичком периоду. Награда је добитници уручена у Варшави. За књигу *Жене и рад. Како политичкој економији транзиције* добила је и награду *Анђелка Милић* за друштвене науке за 2018. годину. **С. В.**

Лота Олсон, књижевна критичарка из Шведске

Читање и писање је демократско питање

Добра критика
је сјона
између књиже
и читаоца

Јелена Тасић

Књижевна критика у литератури за децу има изузетну важности зато што кад родитељи, библиотекари и учитељи бирајући књиге за децу започињу образовање будућег читаоца литературе за одрасле. Ако се упознате са правим књигама као дете, онда ћете највероватније наставити да читате и кад одрастете. Читање није само важно као уметничка форма, потребан нам је и језик да би смо могли да читамо и пишемо, што је неопходно да би смо разумели друштво. То је заправо демократско питање – што су бољи читаоци, то су веће могућности да се промени свет и да не будете преварени – каже за Данас Лота Олсон, књижевна критичарка из Шведске, гост-предавач на семинару о књижевној критици за децу књижевност, који је на 63. Међународном сајму књига у Београду организовала издавачка кућа *Одисеја*.

Лота Олсон је више од три деценије новинарка шведског јутарњег листа *Дагенс Нсхетер*, а последњих 17 година позната је као књижевна критичарка за децу књижевност и крими романи за одрасле.

■ **Ако је добра децја књига, како сте рекли на семинару, она коју могу да читају сви узрасти и да је у суштини најважнија добра прича, шта треба да садржи добра критика у књижевности за децу?**

– Суштине добре критике је да буде спона између књиге и читаоца. То је веома тешко постићи. С једне стране важно је добре књиге показати свима, али с друге стране морате да водите рачуна да је сваки читалац посебна прича. Идеална ситуација је да се деца сусрећу са многим књигама и да уз помоћ родитеље, библиотекара или учитеља изаберу за себе ону која је за њих најприкладнија. Критичар се обраћа свима, а срж добре критике је буде у стању да покаже о каквој је књизи реч, тако да читаоци могу да препознају да и је то књига за њих или не.

■ **На семинару се много причало о савременој децјој књижевности. Шта је је са класицима за децу и провереним књижевним вредностима у том жанру?**

ГОСТИ
САЈМА

– И ја сам о томе размишљала током семинара, јер смо се неколико пута враћали на то да је тај језик деци тежак за разумевање. Јако је тешко са класицима и за децу и за одрасле. Волела бих да сви могу да прочитају *Авантуре Тома Сојера*, али нажалост не могу. Могуће је да за 50 година класици деције литературе постану класици за одрасле. Свакако то може да се проба, али ризик је да ће се деца уплашити зато што је то сувише комплексно за њих и тешко им је да то читају. У Шведској смо прошле године имали случај писца и илустратора који су направили сликовницу о Хамлету. Била је

– Можда ће пронаћи нове путеве ка тој класичној књижевности.

■ **Долазите из Шведске која има велику традицију кад је реч о литератури за децу. У чему је тајна читаности и успеха скандинавских, а посебно шведских писаца за децу?**

– То је компликована ствар. Кратак одговор гласио би: Астрид Линдгрен. Прва њена књига објављена је 1945, то је била *Пипи Друга Чарапа*. То је био нови начин посматрања деце и она је била невероватно утицајна током педесетих, шездесетих година, а и касније. Била је и издавач – радила је у

филмове. Пипи и други јунаци Астрид Линдгрен – Карлсон, браћа Лавље срце... постали су изузетно популарни. Многи писци су онда почели да пишу сценарија за ТВ, што ствара неку врсту општег знања о ономе што деци писци пишу. То је изузетно важно зато што многа деца не читају. То је део успеха и *Хари Потера*, јер су направили филмове који су досегли до свих. С друге стране, *Хари Потер* показује важност емоција у књигама за децу. Његов успех није у томе, како неки мисле, што је то роман о чаробњацима, него зато што говори о усамљености, губитку родитеља, одрастању и жељи да се буде свој.

■ **Огледни роман за сајамски семинар за усавршавања књижевне био је роман за децу Доктор Проктор и велике крађе светски познатог писца крими романа Јуа Несбеа. Да ли ангажовање у овом жанру писаца Несбеовог калибра помаже читаности?**

– Мислим да не. Можда да то функционише обрнуто – деца која читају Несбеа можда ће наставити да га читају и кад одрасту. Чини ми се да одрасли не бирају књиге по писцима. Астрид Линдгрен је писала само књижевност за децу. Џоан Роулинг није била баш успешна као писац за одрасле, боља је као писац за децу. Ју Несбе је као писац за одрасле веома тужан, има тај

сетан тон, док као писац за децу има доста референци на филмове и књижевност. Мислим да је он добар писац.

■ **Да ли у доба дигитализације има смисла причати о књигама за децу и шта мислите о њиховом „пребацивању” у друге – електронске форме?**

– Изузетно је тешко сада сагледати куда све то води. Знам писце који покушавају да дигитализију своја дела – да ураде нешто другачије, али нисам сигурна да је то најбољи пут.

■ **Београдски сајам књига ове године има слоган „Радост читања”, а његовом отварању чула се порука да је „књига била на почетку и да ће бити и на крају”. Да ли делите тај оптимизам?**

– Слажем се, мислим да хоће, али нисам потпуно сигурна у то, јер деца данас имају приступ интернету који све мења. Јасно нам је да деца посредством интернета виде много више него што би требало, знамо да дефинитивно на други начин читају и разумеју текст, али не знамо куда ће нас то одвести. Постоји мали, али значајан наговештај да деца почињу више да цене штампане књиге. Оне су увек ту, не треба им струја, интернет, а можете и да их задржите кад је прочитате.

Превод са енглеског језика
Зорана Поповић

ОДИСЕЈИН САЈАМСКИ СЕМИНАР

Издавачка кућа *Одисеја* на целодневном сајамском семинару за усавршавање критичког писања о књижевности за децу окупила је новинаре, блогере, деције писце, библиотекаре и учитеље. Поред Лоте Олсон, о овој тему су говориле и водиле радионице и Тијана Тропин са Института за књижевност у Београду и Ивана Мијић из *Високе школе струковних студија за образовање васпитача* у Новом Саду. *Одисеја* је најавила да ће овом темом наставити да се бави на свом сајту и после Сајма књига.

дивна, а многи одрасли читаоци су изјавили да први пут разумеју о чему се ради у овом Шекспировом делу. Мислим да је јако важно да имамо ту способност да старе приче испричамо на нови начин.

■ **Куда то онда иде наша цивилизација и шта је са том децом догађа?**

издавачкој кући и мала је велики утицај на то које се књиге за децу објављују. Она сама написала је најпопуларније децје књиге. Кад је почела да ради, државна ТВ је одмах започела сарадњу са писцима, нарочито са Астрид Линдгрен, тако да деца која нису могла да читају *Пипи Дугу Чарапу* гледала су ТВ серију и

Фото: Станислав Милојевић

Краљ на челу модела верске равноправности

Марокански историчар Абдулах Бусуф на првој трибини земље почасног госта Сајма

Марокански историчар и стручњак за мароканску дијаспору Абдулах Бусуф био је главни предавач на првој од трибина којом се овогодишња земља почасни гост представља на 63. Међународном сајму књига у Београду. Бусуф је говорио о мароканском верском моделу који је овој арапској земљи на северу Африке обезбедио *духовну стабилност*. Према његовим речима то би могао да буде и *рецепт* за друге делове света, посебно у борби против тероризма.

– Марокански верски модел почива на три темеља. То су маликиска правна школа. Ашаритско учење и сунни суфизам. Знање је основ свега, а маликиска правна школа уважава и значај обичајног права у верском животу. Ашаритска доктрина заснована је на критичности, реализму и здравом разуму, док суфизам представља *шамилон зону* у међуверским односима – простор у коме можемо да се сретнемо са људима друге вере, што води упознавању, чији је први предуслов да се међусобно ценимо. Крајњи циљ свега тога је, што пише и у нашем *Устави* из 2011, слобода вероисповести свих грађана – објаснио је Бусуф.

То је, како је рекао, разлог што у Мароку нема *ишених* квартова као у Европи – *људи живе мирољубиво, нико коме не смејаш, поштују се различитости*.

– Краљ је вођа свих верника, не само муслимана, него и Јевреја и хришћана. Он је заштитник свих верских мањина. У Мароку не постоји само коегзистенција различитих религија, него и њихово

ском животу земље – нагласио је Бусуф, негирајући спекулације да се Јевреји данас под притиском исељавају из Марока.

Он је истакао да је марокански верски модел привлачан за многе арапске и европске земље, као и да су интересовање показали и Барак Обама и УН.

– Пример Малија говори да на није довољна само војна безбедност, већ и верска равнотежа. Интересовање за наш религијски модел показао је и Тунис, а Мароко је слањем 1.300 имама допринео и

РАВНОПРАВНОСТ ЖЕНА

Према Бусуфовим речима, марокански верски модел је у духу равноправности решио и питање места и улоге жена у друштву. Он је указао на *женску димензију историје Марока*, наводећи као пример град Маракеш подигнут као симбол љубави према једној жени, и нагласио да Мароканке могу да раде исте послове и за њих су једнако плаћене као и мушкарци.

проживање. Цркве су очуване, обнављају се као и синагоге. Токм *Другог светског рата* марокански краљ одбио је захтев француских власти да депортује Јевреје, тврдећи да у његовој земљи живе само грађани Марока, у коме данас нико не поставља питање зашто су Јевреји на важним државним положајима, као што су у протеклим вековима имали водећу улогу и политичком и економ-

оживљавању верског живота у Емитарима. За марокански модел заинтересовани су и Европљани, постоји сарадња са Белгијом, Русијом и Чеченијом, јер пример Марока може да пружи и одговор у борби против тероризма. Они који учествују у терористичким нападима показују да ништа не знају о исламу – они који бацају бомбе нису муслимани – нагласио је Абдулах Бусуф.

J. Tadić

МИЛЕНА МАРКОВИЋ: Битно је да имаш свој глас

ПОРТРЕТ ПЕСНИКИЊЕ

експлицитним језиком. Успут сам показала да и од тога могу другачије тако да сада пишем поему. Неко ме је питао зашто, рекла сам *може ми се*”, објаснила је Милена. Она је најавила да ће се поема вероватно звати *Деца*, а пошто је веома тужна поред ње ће написати и једну веселу, еротску *Предсмртне радости*.

Упитана из ког жаришта долази поема и намерала ли да се позабави прозом Милена је одговорила да вероватно на њу има утицај то што је последњих десет го-

лена је рекла да овај феномен увек има везе са чежњом или стрепњом, што су, како је подсетила, *највећи ипокретачи у лииерајури*. „Постоји нешто што прети људском животу у сваком могућем тренутку. Можемо осетити, али не знамо шта је и то може бити неизрециво. Исто тако неизрециво може бити нешто чаробно, дивно што још нисмо дохватили. Две једине уметничке дисциплине које успевају то да дочарају су музика и поезија”, констатовала је Милена.

икаквог пежоративног контекста ту Милена уопште нема преседања”, оценио је Баздуљ. Он се сложио са Миленом да је лирска поезија повезана са настанком градова, али да њен развој има везе и са губитком вере у бога као социјалним покретачем ствари. Отуђе и стих „ко у бога вјерује јесником не може бити”, подсетио је Баздуљ. „Идеја је у томе да се поезија јавља кад људи одустају од вере у бога, одустају и од вере у бесмртну душу. То је лоша трговина јер уместо вере у бесмртну

негде, макар у теорији, повезане с другим душама. Ако одустанеш од тога, остаје ти само личност у којој си заробљен као у кавезу”, сматра Баздуљ.

Он је скренуо пажњу да је идентитет много млађа категорија него што мислимо и да заједно са појавом онога што Енгелзи зову *self* долази до прве западноевропске епидемије болести, која се тад звала – меланхолија, а коју данас зовемо депресија. „Депресија, а нарочито њен процват у нашој епохи хипертрофираног индивидуализма долази од затворености у сопствену личност. Поезија је дуго била покушај да се из тога изађе. И поезија, је и тада и данас захтевала две ствари, које су заједно веома ријетке, таленат и храброст”, истакао је Баздуљ.

Ауторка се, међутим, с тим до краја није сложила и казала је да своју поезију не види као храбру. „Гледам да песма буде добра и да не буде лажна. Сваки пут кад сам проговарала у тим песмама проговарала сам о стварима које су ме се директно тицале”, рекла је Милена, додајући да кад говори младима о поезији увек истиче како је битно да имају свој глас. „Кажем им да је тај глас само њихов и нијичји други. Све остало је рад. Ја седим, слажем и трудим се да то буде добра песма, да стане раме уз раме са мојим учитељима”, објаснила је.

На питање Баздуља да ли је неку од песама написала из прве руке, да касније у њој не промени ни зарез Милена је одговорила како је многе написала из прве руке. *Лаку ноћ синови моји*, и оне које ти волиш, *Јебо вас CV*.

А. Ђук

Фото: Станислав Милојевић

дина фасцинирана с неколико писаца међу којима су и Уелбек и Прилепин, али да она сама није тренутно заинтересована за прозу јер сматра да јој за такву врсту ангажовања недостају *креативни калцаици* и *време*. „Можда нисам ни способна, ко зна, видећу, још сам млада”, додала је.

Говорећи о неизрецивом Ми-

Мухарема Баздуља, како је испричао, највише фасцинира то што Милена, „у потпуно инокој позицији, не само на српској језици, него и шире, на волшебан начин успева својом поезијом да комуницира са веома широким кругом читалаца. „Кад би гледали песничке књиге које имају такав одјек код пука без

душу добијеш оно што се зове личност, идентитет, сопство, а осим тога, као неку врсту кусура добијеш и поезију. Она служи да изађеш из граница самог себе, зато је Милена у праву кад каже да је она као и музика. Јер кад вјерујеш у душу, та душа је, платонистички речено, дошла из неког божанског извора и те душе су

стане раме уз раме са мојим учитељима”, објаснила је. На питање Баздуља да ли је неку од песама написала из прве руке, да касније у њој не промени ни зарез Милена је одговорила како је многе написала из прве руке. *Лаку ноћ синови моји*, и оне које ти волиш, *Јебо вас CV*.

А. Ђук

Читање Европе у „Архипелагу”

Без књига не бисмо упознали свет

Издавачка кућа *Архипелаг* и *Италијански институт* за културу из Београда јуче су представили изузетно значајне књиге које нам приближавају модерну италијанску књижевност под заједничким насловом *Читање Италије 2*. У њој се налазе текстови Алфонса Берардинелија, Пјетра Бартола, Грације Нери, Мадиса Монтанарија, Марка Романа и Кјаре Валерио. Трећа књига под називом *Чувари разлика* представља италијанску савремену поезију како старијих тако и најновијих песничких стваралаца у Италији.

Прва књига ове тротомне антологије доноси избор из савремене италијанске прозе, и у њој су заступљени писци који су нашим читаоцима веома познати – као што је, рецимо, упо-

следњих пар година врло популарна Елена Феранте, али и они мање познати или непознати, али чије књижевно дело нимало не заостаје за славнима. Друга књига посвећена је италијанском есеју и носи назив *Читање Италије 2*. У њој се налазе текстови Алфонса Берардинелија, Пјетра Бартола, Грације Нери, Мадиса Монтанарија, Марка Романа и Кјаре Валерио. Трећа књига под називом *Чувари разлика* представља италијанску савремену поезију како старијих тако и најновијих песничких стваралаца у Италији.

Гојко Божовић говорио је о значају тог издавачког подухвата, издвајајући тематску разноврсност у сва три жанра. Тако је подвукао да, кад је реч о италијанском есеју, теме које он *по-*

крива иду од модерног европског романа, преко судбине модерне фотографије у класичним и новим медијима, до трагичне судбине изобзелаца. Поезија, пак, истражује језик, води дијалог са традицијом али и тражи свој нови, модерни израз.

Давиде Скалмани, који је и сам човек *лепе речи* – есејиста и преводац, а бави се и историјом филозофије, јуче је нагласио да су три антологије савремене италијанске књижевности подухват који је и пионирски, и експериментални, јер је први пут у Србији урађен овакав заједнички посао једне културне институције из света и домаћег, српског издавача. „И због тога смо врло поносни”, подвукао је директор *Италијанског*

института у Београду. „Овај подухват отвара пут и другим новим издањима у Србији”, додао је Скалмани, истичући да се у све три антологије налазе веома познати али и нашем читаоцу незнајни писци. Идеја пројекта је да се савремени италијански писци приближе читаоцима у Србији и да се преко њиховог дела упознамо са модерном Италијом *јер без књига не бисмо упознали свет*, а ово је прилика да то учинимо.

Снежана Милиновић истакла је да су преводиоци есеја, поезије и прозе у овим антологијама са *Кашедре за италијанистику Филолошког факултета* у Београду. „Не сећам се да је нека издавачка кућа прихватила овакав изазов,

Фото: Станислав Милојевић

Трибина „Време памћења”: Михаило Петровић Алас

НАУЧНИК КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО НЕКОЛИКО ЖИВОТА

Поред свечане академија, међународне конференције и изложбе, којима је у *САНУ* током 2018. обележена 150-годишњица од рођења Михаила Петровића Аласа, родоначелника српске математике, научника, једног од осам првих професора *Београдског универзитета*, аласа, музичара, путника и путописца, филозофа, проналазача... ускоро ће бити објављена и монографија о овој ренесансној личности српске науке и културе – најавили су јуче на Београдском сајму књига академици Стеван Пилиповић и Градмир Миловановић, који су са професором Жарком Мијајловићем учествовали на трибини *Време сећања*. Они су и аутори најављеног дела у коме ће, како су рекли, поставити питање где је данас српска математика, век и по после рођења њеног родоначелника, кога у *САНУ* и данас сви зову *наш Мика*.

– Михаило Петровић имао је среће да се родио у другој половини 19. века, 1868, када се стварала модерна математика. Био је један од првих ученика на *Сорбони*, која је и тада као и сада најзначајнија школа математике. Он је са Сорбоне у Београд донео велико знање које је пренео својим ђацима. Уџбеник математике на факултету се ни данас много не разликује од знања која нам је, кроз предавања, оставио. Чак пет пута био је позиван на *Светске конгресе математике*, данас таквих научника немамо – нагласио је Пилиповић.

Према Миловановићевим речима, Михаило Петровић данас има више од хиљаду научних наследника на свим континентима. Тек је недавно откривено да је на *Сорбони*, где је и докторирао, имао три дипломе – из хемије, математике и физике. – Начин на који је користио хемију и физику у математици представља неку врсту основе квантних компјутера, данас најмодерније *ИТ* технологије. Он није имао велика открића као Милутин Миланковић, Никола Тесла и Михаило Пупин, али је био најобразованији српски научник. Треба рећи и да је био и велики патриота, учесник *балканских ратова* и оба светска рата. Зато ми је драго да могу да кажем да је његов јубилеј прослављен у свим градовима широм Србије – истакао је академик Миловановић.

Професор Жарко Мијајловић сматра да је Михаило Петровић Алас био *даоделан човек* чији је један део гледао у науку, а други у реку, рибе, путовања и да је у једном прожвику више живота. – Математика му је била главна преокупација, али је успешно радио и многе друге ствари. Мало се зна да је имао десетак патената у Француској и Великој Британији, од менаџера до аутомобиле до мреже за риболов, укључујући и хидроинтегратор – неку врсту аналогне машине отворене на електронске ударе за који је добио медаљу на *Светској изложби* у Паризу 1900. године... Био је писац, али и филозоф – творца математичке феноменологије – по-бројао је Мијајловић.

J. T.

Фото: Станислав Милојевић

Трибина „Шта се десило са књижевном критиком у медијима”

У ПОТРАЗИ ЗА БИСЕРОМ

Критичко мишљење мора се неговати. То раде све одговорне земље, па и оне мање од наше. Не сме се попустити диктату капитала да одређује све. Друштво које не жели критичко мишљење и не може унутар себе да га произведе мора да нестане – закључено је јуче на трибини *Шта се десило са књижевном критиком*. На ово питање у оквиру сајамског програма *Књига у јавности* покушали су да одговоре књижевни критичари Весна Тријић, Јасмина Врбавец и Ненад Шапоња.

Према Шапоњиној оциени, ситуација у домаћим медијима је опустошена – књижевне критике у њима нема, поготово не у

дневном новинарству. „Полемике нема тамо где нема друштвеног дијалога, што је случај код нас. Овде сви желе само потврду сопственог мишљења, све остало је привид културног дијалога. Чак постоје случајеви кад су полемике коришћене у рекламне сврхе – показало се да иза њих није стајала борба мишљења него договор између издавача и критичара. Све то говори о патологији културе”, рекла је Весна Тријић. Она је испричала да је, као бивши књижевни критичар *Блица*, годишње писала око 50 критика, иако је јасно да у толикој продукцији нису сви романи заслуживали пажњу. „Данас је површина доминантна естетика. У тако

Фото: Станислав Милојевић

великој продукцији без књижевне критике немогуће је одвојити жито од кукоља. Јасно је да 50 романа годишње не залуђује пажњу, сви знамо да се у десет година појави неколико ремек дела”, сматра Јасна Врбавец. Шапоња се сложио да је *посао критичара са чисти ђубре, тражећи бисер* и

поставио питање због чега нема књижевне критике у нашим медијима, ако је има у *Гардијану* и *Њујорк тајмс*. Он је подсетио да су неки од књижевних критичара сами одустали од медија оног тренутка кад су уредници почели да им пребрљавају речи и *знакове* у текстовима.

J. T.

Страни и домаћи писци у „Агори”

Ромео и Јулија на Балкану

фото: Станислав Милоковић

Две добро познате библиотеке издавачке куће *Агора* – *Агора*, у којој се годинама објављују преводи књига најзначајнијих светских аутора, и *Календар*, у којој се налазе најновија дела домаћих писаца, представљене су јуче на Сајму.

Ненад Шапоња, директор и главни и одговорни уредник *Агоре* подсетио је да у библиотеци која носи име те издавачке куће читаоци могу да нађу романсијерску и приповедачку прозу и две добитнице *Нобелове награде за књижевност*, Дорис Лесинг и Алис Манро. Управо роман Алис Манро *Љубав добре жене* у преводу Предрага Шапоње била је прва књига која је јуче и представљена: реч је о збирци прича које продужавају границе фикције и потврђују доминантне теме којима се бави ова канадска списатељица – љубав и смрт, страст, издаја, нада и хаос.

У овој библиотеци изашао је и роман *Неверљиво* македонског писца Дејана Трајковског који је јуче и присуствовао њеном представљању. Друга важна књига стране литературе јесте роман канадског писца Роберта Кроуча *Ојшшао у Индијанце* који је превела Тања Цветковић, ауторка и поговора за Кроучов роман. Писац, рекла је, у овом делу говори о потрази за идентитетом, о

ИЗ КИНЕ ЗБОГ МИЛИСАВА САВИЋА

Представљању књига из *Агориних* библиотека, за разлику од српских читалаца који су се више шеткали по халама него што су били жељни да чују аутентичне речи писаца, присуствовала је гошћа из далеке Кине, новинарка Беилин. Њу је у августу ове године на Сајму књига у Пекингу упознао Ненад Шапоња, о чему и пише у својој тек објављеној књизи путописа из дневника под називом *А Брисел се до преходати лако*.

Беилин се, прича нам Шапоња док дочитава реченице из свог путописа, бави студијама наше културе, пише текстове за пекиншке новине, била је већ у Београду и обећала је да ће у октобру поново доћи у госте. Шапоња је записао и ово: „Беилин зна штошта о правди и претежно стереотипној неправди за Србију у глобално концепираном погледу западног света. Зна разлоге због којих је Хандке изопштен из перцепције савремене немачке литературе. Одушевљена је идејом да је у Београду упознам са Милисавом Савићем...” Шапоња је Беилин поклатио Савићев роман *Хлеб и страх* на енглеском језику. Кинеска новинарка је роман прочитала и, ево је у Београду, на Сајму књига, где ће се срести са својим омиљеним писцем...

жељи човека да промени свој живот, користећи митове савремене англофоне културе. Преводитељка је отворила и питање које мучи писце, али и читаоце – да ли је фикција једина стварност, и да ли су писци ствараоци лажи или истине. Роман Роберта Кроуча свакако покушава да на то пружи одговор, а како он гласи откриће онај који са њим буде *Ојшшао у Индијанце*...

Библиотека *Календар* обогатењена је делима *Доктор Валентијана Труба* и *сесије му Симонетте* *новости чудновитих догађаја у Србији* Милисав Сави-

ћа, *Када се заврши рај* Петра Пјешивца, *Низводно Ђорђа Сибиновића* и *Кружок на златини* Слободана Мандића. Књижевна критичарка Снежана Савкић је, представљајући књиге ових писаца, казала да их све повезује историја: Милисав Савић се бави временом кнеза Милоша Обреновића, Слободан Мандић послератном колонизацијом Војводине, Ђорђе Сибиновић временом самоуправног социјализма и савремени је рефлекс Ђосифових *Корена* и Андрићеве *Проклетје авлије*.

А. Цвијић

Српски издавачи у програму Креативна Европа

ПОДСТИЦАЈ ЗА БОЉЕ КЊИГЕ

Српски издавачи су међу најуспешнијима у коришћењу средстава из програма *Креативна Европа* ЕУ, који је намењен помоћи у преводу и издавању дела европских аутора на стране језике, који ће кроз пројекте функционисати до 2020. Води се рачуна о свему: аутор мора бити награђиван, пази се на преводиоце и квалитет превода, али и о пласману књига које су добиле ову врсту финансијске помоћи, у електронским и писаним медијима, као и кад је реч о маркетингу. Захтеви за приступ пројектима су изузетно високи. Оно што је сте занимљиво је чињеница да ове године први пут у програму нису обухваћена дела за преводње из Велике Британије, а како ће бити даље након *Брегзита* остаје да се види. Треба рећи и то новац из овог програма не покрива трошкове куповине ауторских права, па издавач може да конкурише за субвенцију тек кад их регулише.

Српски издавачи су уопштено гледано задовољни учешћем у овом програму. „Финансијска потпора ЕУ је важна зато што нам омогућава да објављујемо дела озбиљне књижевности чији је број читалаца ограничен. У пројекту на коме смо радили две године *Сцене из наших скривених живота* обухваћено је шест књига од којих је пет добило *Европску награду за књижевност*”, каже Бранко Буквић, власник *Сезам Booka*. Ана Јешић, помоћница уредника у издавачкој кући *Хеликс*, напомиње да је реч о охрабрењу да се закорачи у неке издавачке подухвате које нису досад имали. „Кренули смо да преводимо дела са исландског, португалског, чешког, пољског, шведског, румунског”, каже Јешић и додаје да с обзиром да Брисел поставља изузетно високе стандарде и кад је реч о пласману и дистрибуцији књига, понекад има проблема, али они се решавају у ходу.

фото: Станислав Милоковић

„Ми смо сами себи најважнији, али нисмо и њима. Они другачије гледају на нас, а другачије на Енглеze, јер њих виде као велику читалачку масу. Они би волели да писци који пишу на мањим језицима буду што читанији, јер ако дају новац, хтели би да то има што више одјека. Форсирају преводње са мањих на велике језике са великим бројем читалаца, али ту негде успемо да се провучемо и ми, да се преводи са мањих језика на мање језике”, истиче Јешић.

Од 530 отворених пројеката, Србија учествује у 16. Искуства са српским издавачима су веома динамична, рекла је Мари Пјер Ренсон из Европске комисије *EACEA* која је задужена за мониторинг. Она додаје да је први пут у Србији и да је дошла да дијалог са овдашњим издавачима унапреди. *Деск Креативна Европа Србија* задужена је за главну комуникацију са представницима програма *Европа Србија*. „Искуства са сарадњом са ЕК су веома добра. Ми смо као канцеларија на националном нивоу веома задовољни и то не само на овом већ и на другим пројектима, реч је о успостављању партнерства са колегама из читаве Европе. Досад је више од 80 организација из Србије које учествују у разноврсним пројектима који се веома успешно реализују”, каже Димитрије Тадић, руководилац *Деска Креативна Европа Србија*.

В. Матковић

Akademski misao se u prethodnom periodu profilisala kao izdavač naučnih monografija, časopisa, udžbenika, priručnika i zbornika radova sa konferencija na srpskom i engleskom jeziku i uspešno sarađuje sa SANU, AINS, više fakulteta Univerziteta u Beogradu, Državnim Univerzitetom u Novom Pazaru, Univerzitetom Singidunum, Institutom za savremenu istoriju, Univerzitetom u Banjoj Luci i Istočnom Sarajevu i sa jednim od vodećih svetskih izdavača SPRINGER-VERLAG sa kojim je objavljeno više naslova. Dve nagrade Sajma knjiga za doprinos nauci i ovogodišnje priznanje portala EU Business news za najboljeg naučnog izdavača u Srbiji za 2018. godinu obavezuju i potvrđuju visok nivo kvaliteta objavljenih naslova. Između dva Sajma knjiga objavljeno je više naslova a posebno se izdvajaju iz oblasti medicine: „Kardiovaskularna anestezijologija“ i „Neuropatije“, iz oblasti građevinarstva: „Statika konstrukcija“ i „Teorija betonskih konstrukcija“, najnovije delo iz oblasti elektroenergetike: „Obnovljivi izvori energije – Solarna energetika“ i niz drugih naslova. Veoma zapažena je bila i popularna knjiga „Mundijal kroz istoriju“ koja obiluje mnoštvom interesantnih podataka o ‘najvažnijoj sporednoj stvari na svetu’. U okviru bogate produkcije u duhu vremena brojni su naslovi namenjeni IT sektoru.

АНКЕТА

Шта би држава (ресорно министарство) требала да предузме ако јој је књига мила?

Традиционална Данасова анкета пред Сајам књига бави се ове године проблемом опстанка књиге која је претворена у робу

Где је та будућност?

Ми знамо да институције државе праве законе уредбе и сличне ствари, али исто тако морамо да будемо свесни да различите области живота у коју улазе и књиге и издаваштво не трпе ту врсту доследности у правилима и прописима. Дакле, основни прописи морају постојати и задатак је институција државе да то регулише. Међутим, оно што се не чини то је да се слуша глас професионалаца: како за законе тако и за све друге ствари. Брдо је проблема који су нерешени годинама. Замислите сад како изгледа, а причамо о томе још од 1990-их година, покушај да извезете књиге на неки сајам књига ван Србије и да их вратите да буду тамо привремено и да их вратите, да се тамо продају или не продају, да их представљате или било шта. Ми нисмо решили основне ствари око царина, око закона прекограничног промета књига и тако даље.

Дакле, имамо много метаситуација са књигама које нису предмет само администрације и бирократије. Кад се Министарство понаша само администраторски оно заправо није урадило скоро ништа за културу. Можете и треба се поносити националним институцијама, али морате бити неки нагледни орган за прераспodelу новца који се улаже у културу, говоримо ипак о области књига, на

конкурсима, комисијама које се бирају, као и у било којим ситуацијама у којима морате да правите равнотежу у квалитету. То је као кад од претпостављајућих 5.000 наслова једне националне

увођењем закона о ћирици према којем ћете да кажњавате некога зато што је не користи на овај или онај начин. Такве ствари се не смеју радити, јер не можете оптужити некога да није

> ДАНАСОВ ШТАНД ове године у Хали 2 Београдског сајма

Фото: Станислав Милојевић

културе објавите 4.700 просечних, да не кажем лоших, то није равнотежа.

Дакле, ту можете да регулишете ствари на врло флексибилне демократске начине, не забранама, не негативном селекцијом, не

довољно националан, да није Србин, зато што из административних разлога нешто не жели у обиму и облику који прописује нека будућа бирократска прича.

С друге стране брдо је дивних идеја које постоје међу

српских писаца странцима на сајмовима. У последњих годину дана обележавамо годишњице наших писаца у иностранству, па кога то занима? Те странце занима савремена књижевност која се сада пише, као што и странце који живе у Србији

људима који се баве књигом, па и издавачима и међу писцима. Њихов глас се све мање чује како на сајму тако и ван сајма. Нажалост, неки околишни партијски систем продро је и у одлуке овог типа које се тичу ове професије. Имате опет неке омиљене писце који одлазе на сајмове у иностранство. Имате нове застареле методе представљања националне литературе у иностранству, имате погрешне приступе представљања онога што јесте. Традиција да, али не можете у 21. веку да инсистирате само на Филипу Вишњићу и сличним стварима. Да не будем погрешно схваћен: ми сви знамо да је то база, али то се подразумева. Шта значе годишњице појединих

занима савремена српска књижевност на енглеском или неком другом страном језику. То је оно што они желе, ако радите и живите овде упознаћете и ту традицију. Али, модеран свет живи на данашњици, што би политичари рекли и на будућности, па где је онда та будућност?

Владислав Бајац,
Геопоетика

Може ли стрип у лектури?

Из перспективе стрип-издавача, већ неко време износимо предлог пројекта који би могао донети општу корист. Наиме, реч је о увођењу стрипа у лектуру. О конкретним моделима би требало пољемисати. Међутим, уколико би, примера ради, сваки разред основне и средње школе уврстио у програм по само једно дело из области страног и домаћег стрипа (уз, разуме се, избор прилагођен узрасту), корист би била вишеструка. Родитељи не би претрпели веће оптерећење увођењем свега два нова наслова. Деца би свакако радије читала, а тиме би се вероватно афирмисао и њихов однос према конвенционалним делима књижевности. О помоћи стрип-издаваштву, које се налази у критичном стању, не треба трошити речи. Уз то, неопходно је покренути субвенционисање издавања дела девете уметности, посебно домаћих класика који немају велики комерцијални потенцијал али имају велику литерарну вредност, за које би се проценило да су од изузетног јавног значаја. Важно и разумно би било и отварање музеја стрипа, што би несумњиво на још један начин приближило становништво културним институцијама. Поред тога, овакав подухват имао би и туристички потенцијал, што говоре искуства неких земаља из региона. На крају, а реч је о елементарном цивилизацијском дometу, библиотечки откупи би се морали стабилизovati и одвијати транспарентније и поштеније, јер, уз тренутну политику откупа према стрипу, чланови библиотека остају ускраћени за вредна и важна дела, а стрип-издавачи су доведени у неравноправан положај.

Милан Јовановић,
Darkwood

Књига као сапун

Држава би требало да подржи мање независне издаваче кроз откуп за библиотеке. Треба да се укину јавне набавке, односно тендери. Књигу за установе не треба набављати као што се набављају сапун и детерџент, преко тендера зато што књига није таква врста робе.

Марко Сабовљевић,
Публик практикum
Наставља се

ЛИСТ ДАНАС НА САЈМУ МЕДИЈА МЕДИА МАРКЕТ

Данас четврти пут учествује на сајму медија Медија Маркет који се одржава од 24. до 28. октобра у Хали 3 Београдског сајма, паралелно са Међународним београдским сајмом књига.

Сваког дана од 10 до 20 сати посетиоце штанда Данаса очекују различити садржај, квалитетан програм, занимљиви гости, поклони и разна друга изненађења. Новинари Данаса током овог сајма интервјуи-саће уживо министра државне управе и локалне самоуправе Бранка Ружића (24. октобра), министра трговине и телекомуникација Расима Љајића, глумца Николу Ђуричка и чланове иницијативе Не даймо Београд (27) и музичара Марчела (28. октобра). Међу гостима штанда Данаса биће и повереник за информације од јавног значаја Родољуб Шабић, представници опозиције Борис Тадић, Драган Ђилас и Саша Јанковић, представници локалним медија, предраг Кораксић Коракс.

Посетиоци ће моћи да присуствују и промоцијама нових издања наше издавачке куће Дан Граф – Крајика историја Украјине, Машина за расипање џара Душана Павловића, Образ уз огледалу Александра Грачанца и Слободан Инић: Огледало исјине Бранимира Инића.

У суботу се дружимо са екипом ПЛБЖ – Драгољуб Петровић, Мићко Љубичић и Војислав Жанетић, у петак представљамо резултате истраживања Центра за професионализацију медија и медијску ти-смености – Медијска слика деце у Србији, а у недељу организујемо изложбу пињата направљених од Данаса.

Део програма Данас организује и са својим партнерима ВВС на српском и Новим ошћимизмом. Посетиоце штанда очекују и бројни по-клончићи и разговори са новинарима и уредницима листа.

Б. Ц.

ИНСТАПРИНТ – СЛИКАЈТЕ СЕ СА ДАНАСОМ

Од 24. до 27. октобра, од 14 до 19 сати на штанду Данаса биће постављен и уређај ИнстаПринт. Довољно је да се фотографишете са листом Данас, поставите на Инстаграм са ознаком #ListDanas@danas.rs и посетите штанд нашег листа и добијете израђену фотографију.

ПРОГРАМ ЗА 24. ОКТОБАР

10.15: Интервју – Бранко Ружић, министар државне управе и локалне самоуправе; 11.00: Интервју на мрежи – на питања грађана на Фејсбук страни Данаса одговара Родољуб Шабић, повереник за информације од јавног значаја; 12.00 – Промоција књиге Кратка историја Украјине (амбасадор Украјине у Србији Олександр Александрович и новинар Михал Рамач – књига на ПОКЛОН за посетиоце промоције); 16.00: Трибина Изазови локалних медија у Србији (Александар Станков – Јужне вести, Жељко Бодрожић – Кикиндске, Јованка Николић – Глас Шумадије и Слободан Крајновић – Радио 021; 18.00: Данас и Нови Оптимизам – Друштво у фронцлама – Србија након Вучића (Оља Бећковић, Јово Бакић, Милан Ђулибрк, Љубодраг Стојадиновић, Софија Мандић, Бобан Стојановић, модерира Даница Вученић.

ПРОГРАМ ЗА СРЕДУ, 24. ОКТОБАР

САЛА Борислав Пекић, Хала 1а
10.00-10.50: Удружење ромских књижевника – *Мислите о томе* Угрин Поповића;
11.00-11.50: Вукова задужбина – четврт века *Данице*;
12.00: Академија науке и умјетности РС представља своја нова издања;
13.00-13.50: Представљање издања САНУ;
14.00: Нова књига Невена Цветићанина *Слепе улице историје. Елита, (дис)континуитет и легитимитет*, недавно објављена у издању Института друштвених наука и Архипелага;
15.00-15.50: Штампар Макарије – *Иво Андрић – вечити календар матерњег језика*;
16.00-16.50: *књижевно превођење као снажан мост између култура и људи* – Сане Чаири;
17.00-18.15: Просвета – *Просветино женско перо* – Весна Радовић (*Пољубац из Француске улице*), Наталија Војимировић (*Савамала и друге приче*), Тода Матић Медић (*Кад порастем*), Дуња Поповић (*Зашто је наука кул*);
18.15-18.50: Просвета – *Обрнути Вавилон* Александра Лукића;
19.00-19.50: Академска мисао – *Инжењерство у Србији* монографија;

САЛА Иво Андрић, Хала 1а
11.00-11.50: *Мислити о књизи* – Политика и књижевност у Југославији, поводом књиге *Књижевници и политика у српској књижевности у 19. и 20. веку* Зорана Аврамовића;
13.00-13.50: *Време памћења* – Поезија која траје, поводом 120 година од рођења Десанке Максимовић;
14.00-14.50: *Књига ће спасти свет – Шта и зашто преводимо?*;
15.00-15.50: *Пишем, дакле постојим* – Валтер Уго Маи (Португалија), портрет писца;
16.00-16.50: *Пишем, дакле постојим* – Горан Петровић, портрет писца;
17.00-17.50: *Мислити о књизи* – Популаризација историје (романсиране биографије, публицистика, стрип...) *између чињеница и зараде*;

САЛА Васко Попа, Хала 1а
10.00-10.50: Порталибрис – представљање књиге *Сизиф трећег смера* Станка Стојиљковића;
11.00-11.50: Трећи Трг – *Нови прозни гласови: Библиотека про/за*;
12.00-12.50: Трећи Трг – *Фестивал литературе*

европског Медитерана – Грчка књижевност са Кипра на српском језику, уз осврт на живот и дело Јоргоса Ф. Пјеридиса и роман *Време искушења*;
13.00-13.50: ЛОМ – 39. мај Марка Томаша;
14.00-14.50: Представништво РС – Промоција заједничких издања *Архива Републике Српске*, Бања Лука и *Архива Српске православне цркве*, Београд;
15.00-15.50: Правни факултет – *Председник Републике и Устав*;
16.00-16.50: Мирослав – *Узроци трагедије српског народа Крајине* Душана Бањца;
17.00-17.50: Завод за уџбенике – Промоција сабраних дела Зорана Живковића;
18.00-18.50: Завод за уџбенике – *Срби и коминтерна* Душана Чкребића;
19.00-19.50: Представништво РС – Промоција најбољих романа овогодишњег конкурса *Златна сова* Завода за уџбеника Источно Сарајево;

САЛА Десанка Максимовић, Хала 1а
10.00-10.50: Трећи Трг – *Квадратно дисање* Данијеле Репман;
11.00: РТС издаваштво – Представљање књига за децу *Зимзелена змија* Александра Вуча и *Испод крова над главом* Драгана Ж. Бабића;
12.00: *Упознај свог писца* – Бранко Стевановић;
14.00: *Како илустровати књигу за децу?*;
16.00-16.50: Креативни центар – Разговор са савременом ирском списатељицом Џуди Кертин и промоција њених романа за млађе и старије основце;
17.00-17.50: Трећи Трг – *Багателе* Немање Кузмановског;
18.00-19.30: Пчелица издаваштво – *На рогу Африке* Лидије Николић и Ане Новаковић;

ПЛАТО Бранко Миљковић
10.00-10.50: Градска библиотека Панчево – Промоција издања;
11.00-11.50: Украјинска амбасада у Београду – Сусрет са савременим украјинским писцем Андријем Курковим;
12.00-12.50: СПЦ – *Сабрана дела Григорија Паламе*;
13.00-13.50: Народни музеј Ужице – Промоција десет наслова удружених издавача *Златиборског округа*;
14.00-14.50: *Comptodore Trade* – *Водич за здрав живот* Радослава Драгојевића;
15.00-15.50: Свет књиге – *Од подела до*

јубиларну годишњицу већ и за жељу да се тим поводом колекционира једна едиција која ће имати трајну књижевну и културну вредност. Одабрани писци и њихова дела тако надилазе сам повод, сведочећи у различитим жанровима како књижевна реч увременује и узноси велику српску епопеју и њене јунаке” (Петар Пијановић, члан Редакционог одбора).

21–28. октобар 2018.
الدورة 63 لمعرض بلغراد الدولي للكتاب

геноцида – *страдање Срба у Славонији 1941-1945* Душана Л. Јеринића;
16.00-16.50: НИП Компанија Новости – *Сви моји портрети* Матије Бећковића;
17.00-17.50: Вукотић медиа – *Шта ми ово треба* Емира Кустурице;
18.00-18.50: *Слушање/гледање књига* – Књижевници као сценаристи;
19.00-19.50: Министарство културе и информисања РС и Чигоја штампа – *Београдски контрапункт*;

ШТАНД Амбасада САД & Библиотекарско друштво Србије, Хала 4
11.00 и 17.00: Салман Ружди: снимаك интервјуа из серијала *Савремени светски писци (PTC)*, аутор и уредник Неда Валчић Лазовић;
13.00: Отворени подаци и библиотеке;
15.00: Књижевност Џонатана Френзена;

ШТАНД Покрајински секретаријат за културу
11.00-12.00: Представљање издавачке делатности Издавачког завода *Форум*;
14.00-15.00: Представљање издавачке делатности Завода за културу Војводине;

ШТАНД Републике Српске, Хала 2 ниво А
11.00: *Историја југословенске идеје 1500-1918* Бора Бронзе, Славојка Бештића Бронзе, Бошка М. Бранковића и Боривоја Милошевића;
13.00: Промоција издања Академије умјетности Универзитета у Бањалуци;
14.00-17.00: Разне промоције;
17.30: Девета димензија: стрип магазин *Парабелум* бр. 8 и књига-стрип *Мртвацима улаз забрањен* Ненада Бриксија;

ШТАНД Архипелаг, Арена Хале 1
15.00-17.00: Ласло Блашковић (*Богзна*); Невен

Цветићанин (*Слепе улице историје*); Милета Продановић (*О папагајима и предаторима*) и Љубодраг Димић (*Југославија и Хладни рат*);

ШТАНД Лагуна, Арена Хале 1
13.00: Бранко Милорадовић *Београдска мумија*; 13.30: Светлана Слапшак *Школа за деликатне љубавнике*; 15.00: Миомир Булатовић *Невидљиви ланци*; 16.00: Јелена Јевремовић *Једанаест дана*; 16.30: Валтер Уго Маи *Машина за прављење Шпанаца*; 17.00: Бојан Љубеновић *Србију, Бог ти помоги*; 17.30: Зорица Карановић *Кључеви моћи* и 18.00: Марија Јовановић *Сплеткарење са сопственом душом*;

ШТАНД Креативни центар, Арена Хале 1
16.00-18.00: Виолета Бабић; 18.00-19.00: Џуди Кертин потписује своје романе за млађе и старије основце;

ШТАНД Румунија, Хала 2а
17.00: Представљање књиге Михајла Себастијана *Већ две хиљаде година...* (*Clio*);

ШТАНД Евро Боок, Арена Хале 1
19.00: Представљање књиге *Лагом* Герана Евердала;

ШТАНД Агора, Арена хале 1
12.00-13.00: Мирко Демић; 13.00-14.00: и Стеван Тонтић; 14.00-15.00: Милан Р. Симић;

ШТАНД Службени гласник, Арена Хале 1
17.00: примерке свог новог романа *Последњи аргонаут* потписиваће Александар Гаталица;

ШТАНД Трећи Трг
17.00-18.00: *Багателе* Немање Кузмановског и *Квадратно дисање* Данијеле Репман;

ШТАНД Чигоја штампа
15.00-17.00: *Болетова авантуре* Јелене Рвавић Јелић;

ШТАНД Одисеја
15.00-17.00: Иштван Лакатош (Мађарска) потписује књиге;

ШТАНД Прометеј, Арена Хале 1
16.00-17.00: *Смрт непознатог саксофонисте* Жељка Јовановића; 17.00-18.00: Трибина *Не суди о књизи по корици?*;

ШТАНД Штрик
16.00-17.00: Шта то пада с неба? Је ли наш живот само низ срећних и несрећних случајности? Зашто гледаш у ретровизор и иза рамена, а убацијеш у прву и журиш да стигнеш своју будућност? О предивним романима Сеље Ахаве *Ствари које падају с неба* и *Ретровизор, раме, жмигавац* Дорте Норс с вама ћаскају Драгана Ковачевић с *Радио Београда 2* и Радош Косовић, преводилац;

ШТАНД Медиа центра Одбрана
11.00: *Војно здравство у систему одбране*; 12.00: Промоција едиције *Медицина*; 13.00: – Промоција едиције *Медицина*; 14.00: Избор из Фонда ВФЦ *Застава филм*; 16.00: *Копнена зона безбедности – пре и после оружаног сукоба*; 18.00: Трибина *Последице употребе осиромашеног уранијума током НАТО агресије*;

ШТАНД Мирослав
10.00-20.00: *Са села у дипломатији у разбијеној Југославији* Слободана Јарчевића; 11.00-17.00: *Неколико сусрета* Стевана Даничића;

ШТАНД Алма
17.00-17.30: *Мали бескрај* Стефана Лазаревића;

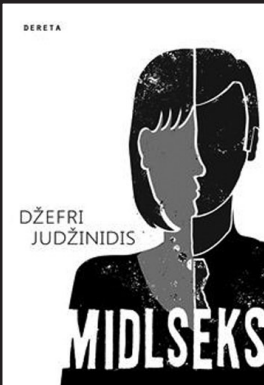
ШТАНД ХЕРА еду
18.00-19.00: *Пожаревачки мир 1781. на картама, гравирама и медаљама* Ане Милошевић;

ШТАНД Вукотић Медиа
17.00-18.00: Гордана Ћирјанић;

ФЕСТИВАЛ СТВАРАЛАШТВА МЛАДИХ 2018.
11.00-13.00: Нинина ликовна радионица; 13.00-15.00: Удружење грађана Култура *Ћирилице* – Међународна изложба калиграфије; 15.00-17.00: Дани *Ћирилице* Баваниште.

КЛАСИК 21. ВЕКА

Књижевна критика је роман *Мидлсекс* Џедрија Јуциниса, који је објавила ИК *Дерета*, у преводу Александре Чабраја, прогласила за класик 21. века. Ово дело је резултат деветогодишњег ауторовог књижевног прегалаштва и озбиљног медицинског истраживања. За разлику од Калових литерарних претходника, митског Тиресије или Орланда Вирциније Вулф – код Јуцинисовог двополног јунака нема мита и фантазије: рецесивна генска мутација која га погађа реална је биолошка чињеница. Овај фасцинантан роман много је више од историје једног псеудохермафродита. То је епска прича о вишегенерацијском путовању мутираног гена од забитог сеоцета у Малој Азији, преко Детроита, до Берлина, у којој одјекују и догађаји са светске историјске сцене: грчко-турски сукоби, чувени пожар у Смирни 1922, масовно досељавање у Америку, прохибиција, оснивање *Нације ислама*, *Други свејски рат*, црначке побуне у Детроиту шездесетих. *Мидлсекс* је до данас већ стекао култни статус и продат је у више од пет милиона примерака, преведен је на 34 језика, 2003. овенчан је *Пулицером*, а многи светски часописи прогласили су га за најбољи роман године.

В. М.